

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Per Hækkerup: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om vederlagsfri undervisning m. v. i de offentlige højere almenskoler.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2301; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3922).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Horn: Vi kan anbefale dette lovforslag, hvis fremsættelse er delvis bestemt af den nye grundlov. Det danner et udmærket supplement til det lovforslag, vi lige har behandlet, om „Ungdommens uddannelsesfond“.

For de hjem, der hidtil har måttet betale skoleafgift, vil den nye ordning betyde en ganske væsentlig lempelse, medens de indtægter, stat og kommuner har haft gennem skoleafgiften, omend det drejer sig om ret væsentlige beløb, dog ikke er større, end at såvel stat som kommuner kan overse tabet.

Som antydet i bemærkningerne knytter der sig visse problemer til praktiseringen af den nye ordning. Jeg tænker specielt på spørgsmålet om de elever, som søger en eksamensskole, men bor i en anden kommune end den, hvori skolen ligger. I en række tilfælde har hjemstavnskommunen betalt afgiften, og i mange tilfælde er der tale om skoleforbund, men der er også mange kommuner, hvor halvdelen af afgiften betales af forældrene, halvdelen af kommunen. I ikke så få tilfælde betaler forældrene

hele afgiften. Her opstår der visse problemer, som må klares. Jeg ved ikke, om man kan pålægge en kommune at betale skoleafgift for børn, der går i skole i en anden kommune, men det er en af de ting, som må undersøges i et udvalg. Vi vil også komme til at stå overfor spørgsmålet om de børn og unge, der går i private eksamensskoler; hvorledes skal deres forhold være i relation til dem, der går i de offentlige skoler? Også dette spørgsmål egner sig bedst til drøftelse i et udvalg. Jeg skal derfor indskrænke mig til disse få bemærkninger og på min gruppes vegne give tilsagn om en velvillig behandling af lovforslaget.

Henry Christensen: Det er naturligt, at man, efter at retten til at opkræve skoleafgift af forældrene til undervisningspligtige børn i de kommunale eksamensskoler er bortfaldet med indførelsen af bestemmelsen i den nye grundlovs § 76, i konsekvens heraf lader afgiften for børn i tilsvarende aldersklasser, der undervises i statsskolerne, bortfalde. Når det drejer sig om undervisning af unge udover den undervisningspligtige alder, især undervisning i gymnasierne, er jeg derimod ikke med, selvom jeg erkender, at der er grunde, der taler for at gennemføre en tilsvarende ordning her. Jeg skal henvise til de bemærkninger, jeg under behandlingen af det foregående punkt på dagsordenen, om „Ungdommens uddannelsesfond“, fremsatte om adgangen til gymnasieuddannelse. Et tilsvarende synspunkt mener jeg at måtte anlægge, når det drejer sig om skoleafgift for undervisning i gymnasierne. Også andre problemer dukker op, som allerede det ærede medlem hr. Horn var inde på. Det stærke behov for gymnasier gør, at vi i allerhøjeste grad har brug for de private gymnasier også udover de eventuelle retningsbestemte ønsker, der måtte være. Vi kan vel ikke her uden videre afskaffe afgifterne.

Et andet forhold, som dukker op i forbindelse med spørgsmålet om de kommunale gymnasier og statsgymnasierne, er,

[Henry Christensen.]

at de fleste af disse gymnasier ligger indenfor ganske bestemte områder; ophævelsen af enhver afgift vil derfor i virkeligheden betyde, at beboerne i andre kommuner, hvor der ligger kommunale gymnasier, samtidig med at betale til deres eget gymnasium skal være med til at betale afgift til statsgymnasiet — eller de beløb, der skal ækvivalere afgiften der. En sådan ordning kan næppe være rimelig. Tilsvarende synspunkter må vi anlægge, når talen er om de andre forhold, dette lovforslag angår, såvel læremidler som eksamensgebyrer.

Karl Olsen: Jeg kan på mit partis vegne fuldt og helt tiltræde det foreliggende lovforslag. Med dets gennemførelse sikres der barnet fri og gratis undervisning, fra det kommer ind i 1. klasse og op igennem alle de uddannelsesmuligheder, der findes indenfor skolen. Jeg er tilhænger af en sådan ordning, fordi den i forbindelse med den „Ungdommens uddannelsesfond“, vi lige har drøftet, bidrager til at sikre de unge den lige start. Når jeg gerne medvirker til lovforslagets gennemførelse, er det også, fordi det vil virke som en hårdt tiltrængt støtte til den mellemstand, man i disse vanskelige efterkrigsår har været så hårdhændet overfor, når det gjaldt om at gennemføre skatteforhøjelser. Forslaget er også et stykke familiepøolitik, som vi meget gerne støtter.

Jeg sagde før, at undervisningen i vore skoler ved dette forslag blev gratis. Det er jo ikke helt rigtigt, idet undervisningen ved de private skoler ikke er gratis, men det problem regner jeg med at man har under overvejelse i ministeriet. Vi har jo fortilfælde, hvor der ydes tilskud til skolepengene; jeg tænker på den støtte, der ydes til skolepengene for seminarieelever ved de private seminarier. Det vil interessere mig at høre, om man har arbejdet med dette spørgsmål i ministeriet.

Iøvrigt kan jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Jeg kan henvise til de betragtninger, jeg fremsatte vedrørende det lovforslag, vi lige har behandlet. Jeg er tilhænger af, at man gør adgangen til højere undervisning så ligelig som muligt

for alle elever uden hensyn til forældrenes økonomiske stilling, og jeg mener, det er rigtigt at ophæve de tilfældige grænser, som det altid må blive, når man skal fastsætte en betalingsskala. Det er rigtigt, at en del af befolkningen i mellemgrupperne må betale for deres børns undervisning, skønt deres økonomiske stilling ikke egentlig tillader dem at have en betydelig udgift til deres børns uddannelse.

Jeg kan tiltræde lovforslaget og anbefaler en hurtig gennemførelse deraf.

Alfred Jensen: Den kommunistiske gruppe kan også gå ind for det foreliggende lovforslag. Vi er opmærksom på de problemer, som er blevet fremdraget af flere af ordførerne, men vi håber, at de bliver taget op til drøftelse og kan finde deres løsning, inden forslaget kommer til anden behandling. Man kan altså regne med den kommunistiske gruppes støtte til lovforslagets gennemførelse.

Søren Olesen: Efter grundlovens § 76 har alle børn i den undervisningspligtige alder ret til fri undervisning i folkeskolen, og det er rimeligt, at man også gennemfører en sådan gratis undervisning ved skoler, hvor man ikke hidtil har haft den. Her rejser sig imidlertid et spørgsmål vedrørende de private mellemskoler, der underviser børn fra flere kommuner. Her kan det blive vanskeligt at gennemføre en gratis undervisning. Hvordan har man tænkt sig det? Vil man pålægge de kommuner, hvor børnene bor, at betale deres undervisning, og kan man det? Kan en kommune ikke henvisse til, at børnene kan blive undervist der? Man skulle ikke gerne skade disse skoler, som har udført et fortjenstfuldt arbejde på steder, hvor der ellers ikke var adgang til at få mellemskoleundervisning.

Jeg er ikke så glad for forslaget om gratis undervisning i gymnasierne. Jeg tror, det vil uddybe den forskel, som i forvejen består mellem statsgymnasier og kommunale og private gymnasier. Undervisningen på statsgymnasierne betales af alle borgere i landet, medens undervisningen ved de kommunale gymnasier for en stor del må betales af den kommune, hvor gymnasiet er placeret. Nu er det ganske vist ikke mange penge, det drejer sig om, og det ligger vel i, at

[Søren Olesen.]

der i forvejen er ikke så få fripladser. Disse er, såvidt jeg ved, blevet tildelt dem, der virkelig trængte, og den ordning synes jeg i grunden man kunne have bibeholdt. De elever, der har råd til det, kan godt stå sig ved at yde den ret lille betaling, som der har været tale om.

Undervisningsministeren (Bomholt): Jeg takker for den så godt som enstemmige tilslutning til forslaget. Der er som omtalt af de ærede medlemmer visse problemer, der naturligt kan indgå i udvalgets drøftelser, problemer, der er omtalt i lovforslagets bemærkninger.

Det foreliggende forslag vedrører vederlagsfri undervisning m. v. i de offentlige højere almenkoler, d. v. s. de statsstøttede gymnasier. Det ærede medlem hr. Karl Olsen og det ærede medlem hr. Henry Christensen gik ind for, at undervisningen også skulle være gratis ved de private skoler. Der er naturligvis ikke noget til hinder for, at vi kan se på de private skolars forhold i relation til det forelagte forslag, men jeg vil gøre opmærksom på, at de private skoler får et ret betydeligt offentligt tilskud, der bl. a. medvirker til nedbringelse af skolepengene. Men som sagt, lad os se på sagerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Per Hækkerup: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte angående den forrige sag på dagsordenen.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om afgift af arv og gave.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2277; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3914).

Lovforslaget sattes til forhandling.

M. Larsen: Begrebet arv har formentlig været kendt fra den allertidligste tid og sikkert under den ret simple form, at børn overtog, hvad forældrene ejede ved deres død; senere er der kommet faste regler på området, deriblandt bestemmelser om ydelse af arveafgift. Det foreliggende lovforslag bygger på samme principper som sine forgængere: jo nærmere slægtskabsforhold, desto mindre procentvis afgift, og jo mindre arvelod, desto forholdsvis lavere afgift.

I sammenligning med tidligere love gives der lempelser for afgifter af de mindste arvelodder. I overensstemmelse med skala A, der gælder for arvelodder til ægtefælle, børn eller børnebørn, fritages for afgift de første 5 000 kr. mod tidligere 2 000 kr., og lempelser gives her i det hele taget for arvelodder op til 50 000 kr. Derefter kommer der en kraftig stigning. Skala B gælder for arv til forældre og søskende, og afgiften er her noget skærpet. For skala Cs vedkommende er afgiften ligeledes forhøjet, hvilket er naturligt, da denne skala gælder for arv til noget fjernere slægtninge og til ubeslægtede.

Endvidere foreslås afgiften af arv, der tilfalder staten, kommuner, kirker, foreninger m. m., forhøjet fra 30 pct. til 35 pct.; dog kan finansministeren nedsætte disse afgifter til 15 pct., når arven eller legatet går til almennyttige formål. Jeg kunne have ønsket, at legater, der skænkes til sådanne formål, var fritaget for arveafgift. I hvert fald i provinsen forekommer det til stadighed, at velgørere skænker endda ret betydelige beløb i form af legater til handelsskoler, tekniske skoler, gymnasier, folkebiblioteker m. m., altså til kulturelle formål, og sådanne legater er til megen støtte for de pågældende institutioner og deres elever.

Afgiften af arv og gave vil med de foreslåede ændringer komme op på ca. 48 mill. kr. årlig. Heraf tænkes anvendt ca. en femtedel, eller rundt regnet 10 mill. kr., overført til anvendelse gennem „Ungdommens uddannelsesfond“. Dette er et udmærket formål, som vi gerne vil give vor støtte til, til lige stor gavn for provinsens som for hovedstadens ungdom.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.